





საქმეაწვილთ 

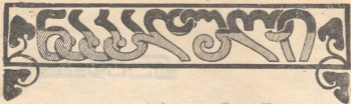
 მუღნალი

მკირე წლოვანთათვის.



◀ აგვისტო № 16. ▶

▶ 1915წ. ◀



საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

საბავშვო ჟურნალი № 16 თბილისი, 1915.



უცხო სტუმარი.



საბავშვო ჟურნალი, თბილისი, 1915 წლის აგვისტო.

224

241

შინაარსი: IX-66 02670267

I—უცხო სტუმარი,—სურათი 1

II—„ნაკადულის“ მკითხველები:—1, 2, 3, 4, 5, მერცია, მიშა, კოტე, ნინო და ელიკო დავითაშვილები—თბილისი,—6, 7, გიგა და მათო შირიანაშვილები—თბილისი,—8, 9, 10, 11, 12, თამარ, ნინო, სიკო, კლარა და მარო ომანიძეები,—13, 14, 15, ტარიელ, ფრიდონ ზედაძე კალუჩაძეები,—თბილისი. . . 3

III—გიგლას ვედრება,—ლექსი დ. ელიოზიშვილისა 4

IV—მიშიკოს თავგადასავალი,—(დასასრული) დ. კილოსანიძისა . . . 6

V—ზღაპარი,—(ხალხური) ჩაწერილი დ. აბელიშვილის მიერ . . . 15

VI—ფრინველების მგზავრობა,—თარგმანი ე. ა—სი 21

VII—რებუსი და აღსნა. 24

იბანუაშვილი

„საბავშვო“

საბავშვო სკოლის



მკითხველები

მეტი წიგნი, მეტი განათლება, მეტი მომავალი.
წიგნი არის ბავშვის მეგობარი.
წიგნი გახსნის მისთვის ახალი
საზღვრებს და მისთვის მომავალი
საბავშვო სკოლის იდეა



ვიგლას ვეღაგბ.



ა მშვენიერად აშწვანდა
ძინდორი, ტქე და ველიო;
აღბად ჰატარძლს წაგაგეს
ტურფა სოფელი ხვენიო.

ჰანუაშვილის კაკლის ქვეშ
წუარო რომ მოჭქუსს ნაზად;
ევაზილნი ეფინებიან
ძას ირკვლივ ფიანდაზად.

სიცხისგან შეწუხებული,
სძირად ვილხენდი იქაო,—
რამდენჯერ გამოძიცლია
წუაროს წელით სავსე ჭიქაო.

მე და პიტროანთ ივანეს,—
რამ სესოვრობს მოედანზედა,—
რამდენჯერ ერთად წაგვისსავს
ხარები სძიოვარზედა.

აქანდინძი სძირად დაურბოდით
მკირილით „აღაღაღაღა“-ს,
* ვაწყადით მწერების ჩონჩებსა,
თანაც ვძღვროდით „ჭარაღოს“.

ასლა აქა ვარ, ქალაქში,
კული მიტირის მწარედ;



თვალ-ცრემლიანი შინ ვზივარ,
 აღარ მსურს განსვლა კარედა.

ველარც ვიხილავ, მგონია,
 წრეულს ჩემ კონტა სოფელსა;
 მის მინდორს, ბაღებს, ვენახებს,
 მადალ მთებს, კორდებს და ველსა.

გუშინ-წინ ჩემმა მამილომ
 ვადაჭრით მითხრა ესაო;
 სოფელში ველარ მივდივართ,
 ქალაქში ვრჩებით წელსაო.

რა ვქნა, რა უყო, ვერ გაუძლევი
 უსოფლოდ გასაფხულსედა:--
 მსურს ვისტუნავო, ვიცელქო
 ველ-მინდორის მწვანე ტულსედა.

გენაცვლე სოფლის ბიჭებსა,
 ძროხას, ცხვარსა და ხარსაო,
 ჩიტუნებს, მწვერებს, ტოროლებს
 შემოავეღები თავსაო!...

მამილო, ოღონდ სოფელში
 წამიუვა, გენაცვალეობი;
 შემდეგ გინდ მიწამ შემწამოს
 და დამიხუჭოს თვალები.

ვინ ვერ გაუძლევი, ვერა... ხომ ხედავთ,
 მინსენ როგორ ამწვანდა ველიო;
 გაფურჩქნაილ ედემს წაავავს
 ახლად სოფელი ჩვენიო.

დ. ელიოზიშვილი.



მიუიკოს თავგადასავალი.

(დასასრული)

რ-რ-რ!—გაისძის ზაქარას ეზოში მიუიკოს უკმაყოფილო ბურღღუნია. მოკლე ვაჭკვი, რომლითაც იგი მიბმულია ახალგაზდა კაკალსე, ესევეა ხეს და ეელში უჭერს. გაბრაზებული დათვი დროგამოშვებით დრღნის ვაჭკვს. ორი კვირაა, რაც ადამიანის ტუევა, მაგრამ ბალანი ვისერზე შუადაა ჩამოუცვივდეს. ბალნის დაკარგვის გამო დარდს ეძლეოდა მიუიკო, როდესაც ჩამოურბინა ძაღლმა. დათუნას შემთხვევით გაგონილი ჭქონდა მისი სახელი, ამიტომაც გაბედვით გაესმაურა:

— დრუბელა, დრუბელა! გამოძელაზარაკე, გეთაევა, თორემ ლამის გაუგოქდე! ამ დალოცვილ უცხოეთში არა თუ დედის აღერსი არ ვიცდი, არამედ უბრალო ლაზარაკის სმაც არ მესმის!

— არა, რა შეგობარი მხახე, რო სახელდობორ მომძართენუ თუ არ იყდი, რომ თქვენი გვარი ჭირივით შევავრება?!

*) იხილეთ „ნაქადული“—ს მე-15 №.

უცნაური რომ არ იყოს ჩემი ზატრონი, შენისთანა ღორშუ-
ცელას არ ამოაჭმევენებდა ოჯახს! სათრი და ზატვიისცემა
რომ არ ქონდეს მისი, სომ ამოვიერიდი შენზე ჯავრს! აბა,
ნემ გაველეფილ კისერსაც შემოჭსედე! შენისთანა ცბიერის
სუძრობაა ეს!

ამ სიტყვებთან ერთად ღრუბელას ძთლად დაავიწუდა ზატ-
რონის ზატვიისცემაც, სათრიც, შეუდრინა მიძიკოს, და ის
იყო მივარდნასაც აპირებდა, მაგრამ ამ დროს მოესმა მაიძუ-
ნის რეროს ხარხარი:

— ხა-ხა-ხა! დაბძულზე მიიწეკს ჩვენი გემირი! ღრუბელავე,
აბა ერთი უაძმე დათუნას, როგორ გავეფელიოვა კისერი, ან
რად გეძახიან შეტსასეგლს „ღრუბელას“!

სისხლი ეელში მოაწეა ღრუბელას. წარსული ცოცხლად
წარმოუდგა თვალწინ: ვეება დათვი, რომელმაც ვაი-დედა
აუვირა, უდრტვინველი ტანჯვა სახლში, ტკივილი და აურბ-
ნელი დაცინვა, თუქცა ამ დაცინვის ღირსი უფრო ადამიანი
იყო, რომელიც თოფით ხელში გამოექცა დათვს. ღრუბელამ
ახლა რეროზე გადაიტანა სიბრაზე და წაიწია მის დასასჯელად,
მაგრამ ამოდ: ტყუილ-უმრალოდ იუბინა ენაზე, რადგან ენა-ჭარ-
ტალა მაიძუნის თვალის დასამხამებაზე უძალ ხეზე გაჩნდა.
ღარწმუნდა რა ღრუბელა, რომ დაუდებარ რეროს ჯეროფერს
დააკლეს, კუდი ამოიძუა და გზას გაუდგა.

— ეი, შენ, ბრივო! დაიჭი კაკალი, აჭა!—მიუბრუნდა რერო
ახლა მიძიკოს, და ამ სიტყვებთან ერთად მიც თვალში სტკელიცა
მწვანე კაკალი.

შეჭბლავლა დათუნამ და დაიწყო თვალის სრესა. მივარა
ამ დროს უხუმრად რერო და ეურში სწვდა. მაგრამ სწორედ
ამან დაღუწა: ბურღღუნამ ანება უცებ თავი თვალს და ეცა მათ-

მუნს. მოისმა საძინელი ჭეივილი ეზოში. გამოვარდა ჰატრონი და, როგორც იყო, გაავდებინა რწრო მიძიკოს თათებიდან.

V

საქარა დარწმუნდა, რომ დათუნა ადრე თუ გვიან მოახდენდა რაღაც უბედურებას, ამიტომაც გადასწვევითა მისთვის კბილები დაეპრო. ასეც მოიქცა. ბევრი იბღაჟლა საცოდავმა, მაგრამ რას გააწვობდა. სტეუოდა განა დედა მისი, როდესაც ელა-პარაკებოდა ადამიანის ვერაგობაზე?!

— ხომ დაძნაშავე იყო ძაბიქნი ძაღლის წინაშე, მაგრამ დაინახა ისევე ბედგრული ღრუბელია, — ჭფიქრობდა მიძიკო. — მერე რა შიძიე უოჟილა თურმე სულის ტანჯვა! დიას, მტეუანი იყო რწრო ჩემ წინაშე, მაგრამ ჰას-უსიძე გავეცი! თუძცა მკე-ლებურად ძაძლევეს ჰატრონი შაქარსაც, სტაფილოსაც, ჭარ-ხალსაც, სიმინდსაც, მაგრამ ვაი ჩემი ბრალი: დაჭკარვა ვეჟ-ლა ამახ გეძო!

ამ ფიქრში იყო დათუნა, როდესაც წინ აუარა ცოხნით კაძეჩმა. მიძიკომ გადააჟლა თვალი, და რა ნახა, რომ კისერ-ზე არც მას ჭქონდა ბაღანი, სიამოვნებით სძაძაღლა წაძო-ძახა:

— გაძღობო მუნ, კაძეჩნო! სჩანს, არ დაჟილეუბები, თუ ასეთ ძლიერ გვარს ვეჟუთვნი! ძაღლისათვის რო მოჟუფხანია კისერი დათვის, ეს არაფერი, მაგრამ კაძეჩის გაწეწვა სწო-რედ რომ გძირული საქციელია!

ამ სიტყვებთან ერთად მიძიკომ ერთი-ორჯერ აილოკე ტუჩები და სიამოვნების ნიშნად წაბიურდუნა.

— მოჭევა სულელურ ლაპარაკს უკბილო! — ჩაძოსძახა მას სიდან რწრომ: — აბა, ეგეძ რომ არ იცი, რა არსება ხარ! კა-

მეჩს რო გაუფლუფილი ვისერი აქეს, ეკ სომ უღლის ტარე
 ბის ბრალია. ეჭ, აბა რა უნდა მოგთხოვონ, როდესაც სრუ-
 ლიად გაუნათლებელი ხარ! ხსლანდელ დროში კი ეკ დიდი,
 დიდი ნაკლია! შენ რო ჩემსავით სკოლაში ჭეოფილიუბე, ესე-
 თი სულელი არ იქნებოდი. ის მაინც გეცოდინებოდა, რომ
 ეველას ჰატეოსა და სიუვარულს მოიპოვებდი!

— ძალიანაც ნუ გამოიდე თავი, კძარა! შეც ნასწავლი
 ვარ, მერე ვინი შეგირდი! განთქმულ მასწავლებლისა მთელს
 უბანში!

— დახეთ ამ მუნძულას, როგორ ამოიღვა ენა! გაიკონე,
 ხეპრე, რომ ძე სკოლაში ვარ აღსრდილი, სკოლაში!..

— კარგია, რა გაუვირებს! სთქვი ბარეშ, სადაა ეკ სკოლა!
 იქნებ გეშინიან, რომ არ მივებარო და შენსე ნასწავლი არ
 გამოვიდე?

— შენისთანაებისა რომ შეშინოდეს, წარდუნა უნდა მოვი-
 დეს, საბრლო! ნუ თუ არ გაგიკონია, რომ ადამიანისთანა
 კონიერი არსება დედაშიწის ზურგზე არ მოიპოვებ; მაიმუნი
 კი ადამიანის მკვარია!

— მაშ შენც, გეტობა, ადამიანის შეგირდი ხარ?

— მადლობა გამჩენს, ცოტათი მაინც აბმომრავე ეკ ცარი-
 ელი გოგრა! ცირკში ვარ ნასწავლი, ცირკში, საიდანაც გა-
 მოძიკვანა ჩემმა ჰატრონმა!—ამ სიტუვებთან ერთად რე რომ
 მოსტენა ხეზე ტოტი, მსწრაფლ ისკუპა მირს, ცხენსავით
 გადააღაჯა ჯოხს უკანა ფეხები და შეითამაშა მიძიკოს წინ.

— ხაბაარდა-ა! არ გესმის, ეურეურ!—მიამხა და ჯოხი
 ფეხებში სდრეხა.

დათუნა ერთი უჩნოდ შესტა და ჰირ-ღია მიახერდა თავის
 მოსაუბრეს.



— რას გავიღია ჰირი, უკბილო! შე ვიცი, აღმასის კბამ
ლები არ ძინვენო!

— მიფრთხილდი, არ გავსრისო, შე მასინჯო მასხარავ,
ოინბანო!

მიძიკო გაეკიდა რეოს. მაიძუნმა რამდენჯერმე შემოურ-
ბინა ხეს, სანამ დათუნას ვაჭვი შოლად არ შემოესვია კაკალს.
მაშინ კი ბურღუნამ შორთო დრიალი. შოვარდა ჰატრონი
და მისვდა, რამიაც იყო საქმე. აღფრსით აიუვნან რეო სელში,
დათუნა კი სრულიად გაანთავისუფლა ვაჭვისაკან და მიასხლა:

— აჰა, გასძესი თავისუფლებით, საცოდავო!

დარჩა თუ არა მარტო მიძიკო, მწარე ფიქრებს მიეცა.
ჭყიქრობდა იმის შესახებ, თუ რად შეიძულა ადამიანმა ისე,
რომ ამდენ ხანს ვაჭვზე დაბმული შეინახა, კბილები დააძრო
და მაიძუნის დასაცინი გასადა. ეს არის ადამიანის სამართალი?!
არა, იქ, ტუეში, სამშობლოში უფრო სამართლიანი კანონებია!
სამშობლოს მოკონებაზე დათუნას გული აუკანკალდა. ვინ
იცის, როგორ განცხრობაში არიან ახლა მისი უფროსი ძმები:
თაფლით იტკებანურებენ ჰირს. სოკოს შექცევინან. მაგრამ, იქნებ
მართალია ეს მასხარა მაიძუნი, როდესაც ამბობს, რომ ად-
მიანში განათლება ფასობს? თუ ასეა, შოდი, ბარემ სკოლაში
მივირბენ. თავისუფლებაც სომ ნებას მაძლევს!

ფიქრი და შესრულება ერთი წუთის საქმე იყო: გაუდგა
ხვენი მიძიკო გზას, დარწმუნებული, რომ კითხვა-კითხვით
მიადწევდა ბოლოს სკოლას, ესე იგი ცირკს, მაიძუნის სი-
ტუეით.

— აბა, დათუნი, ახლა შენი რიგია! შემოავუქი ზურგზე
ცხენსა და მაგრა დაიჭი თათებში აღვირი. აჰა! ჰოპ?— დათუნამ

დაავლო თათები აღვირს და მარდად ისეუზა წამოწოდნა ცხენის სურგზე. ცხენი წამოდგა და რბენა იწეო რკველ სარბიელზე. ეს დათუნა—ჩვენი მიძიკო იყო. მართლა მიაგნო ცირკს, რომელიც ცნოველთა განსაწურთნავად დროებით სოფელში მოთავსებულიყო და მორჩილებით სწავლობდა უველავერს, რასაც კი უბრძანებდნენ.

— გაუმარჯოს დათუნას!—მისცა ამ დროს საღამო მასწავლებელმა.

— ურ-ურ!—გასცა ჰასუსნი ბურღლუნამ და თავი დაბლა დაღუნა.

— კმარა, ჩამოდი, ეგ კარგად შეასრულე! აჭა, ჩაიტკბანურე ჰირი!—ოსტატმა ხელი გადაუსო თავზე და მიაწოდა სტაფილო.

გავიდა ჰატარა ხანი.

— აბა ახლა მოუდექი დაუდაფს და მოემხადე!—მიძიკომ დაავლო ხელი წვეილ ჯოხს და მოუდგა საკრავს.

— მარშ!—მოისმა ამ დროს მხედნავის ბრძანება, და წვეილ-წვეილ დაწვობილი გამოვიდა ჯარი. ჰირველ რაზმს შეადგენდნენ თეთრი ქათმები, რომელთაც მეთაურად ჭეჯვდით თეთრი მამალი; მეორეს—შავი, შავი მამლის მეთაურობით. მესამეს—წითლები, წითელ მამლის მეთაურობით. მიძიკო გულდადებით უკრავდა ჯოხებით დაფზე და უუურებდა ოსტატს თვალეში. მოისმა ამ დროს მოლტის ტელამუნი. ჯარი შედგა, და მასთან ერთად შესწვეიტა მუსიკა მიძიკომაც. ოსტატმა მოუწონა წესიერება ჰირველ მეთაურს, რომელმაც ხმაბაღლა უპასუხა:

— ეიუ-ლი-იუ-ო!

ქათმების ჯარი რო გავიდა, ოსტატმა მიაწოდა მიძიკოს დაირა და უთხრა:

— აბა, ახლა ლეკურიც ჩამოუარე და, თუ ესენც კარგად შეასრულე, დღეის შემდეგ ნასწავლებში ჩაირიცხები!



ამ სიტუაციებთან ერთად ოსტატმა მოიქნია მოღვთი. მიძიკოს
შესდგა უკანა ფეხებსე და დაიწყო სტუნობა, ბუქნა და ტრია-
ლი; წინა ფეხებითავე თან მიწოდებულ დაირაზე უკრავდა.

— ვარგი, შაბამ! აჰა, შაქარი! შარშ! ეიღვინო მადიე
— ეიღვინო მადიე — თინეღვიმოსს და თინეღვიმოსს ინეღვი

VII

კარგა შებინდებული იყო, როდესაც მიძიკოა საქარას ეხო-
მი შევიდა თამაშით და დაირის კვრით. საქარას ეჯდა მხარზე
რერო და ღრუბელას აბრახებდა. ღრუბელა მანც-დამანც
დიდ უურადლებას არ აქცევდა, ხან-და-ხან მხოლოდ ზემო
ტუნს ცხვირთან შეათამაშებდა და კბილებს უჩვენებდა. მიძი-
კოს კარგად ახსოვდა ძველი ბინა. მივიდა თუ არა საქარას-
თან, რომელიც დაკარგულად სთვლიდა დათუნას, მაშინათვე
მუსლი მოიყარა მის წინ სალამის ნიშნად. უველამ იცნო
მოულოდნელი სტუმარი.

— აბა, გულისა, ერთი კიდევ შეითამაშე შენებურად! შაღე,
თუ შაქრის მადანე ხარ!

მიძიკოსაც სწორედ ეს უნდოდა: რეროც, ღრუბელაც აქ
იყვნენ, და შეეძლოთ ენახათ ერთსელ კიდევ მისი სელოჯუ-
რი ცაქვა.

— აი, როდის დაგიღვება თვალი შურისაგან! — გაიფიქრა
მიძიკომ რეროსე, რომლის დაცინვა ღრმადა ჰქონდა დამარ-
სული გულში, და ჩამოყარა ლეკური დაირის კვრით.

— უოხად, ჩემო დათუნი! დიდებულად შეგისწავლია ცაქვა.
აჰა, დაპირებული შაქარი! — ამ სიტუაციით საქარამ მიწოდა
მიძიკოს შაქრის ნატყხი.

— ურ-რ-რ! — მადლობის ნიშნად წაიბურღლუნა ხანია მოე-
ნებდა დათუნამ.

ვევლა ამას შურის თვალთ უეურებად რერო, რომედან
 დიდს საფიქრებელში ჩავარდა. იფიქრა, იფიქრა, და ბოლოს
 გადასწვევით კაღალანგინოს კმაყოფილი მიშიკო ჰატრონს.

ოღონსამ ატყვის მე მათეჟინს კარგად მიფიქრის ატლივსკ

III

შუა ღამე იყო. ზაქარა ტეზილ ძილს ეძლეოდა. იქნება
 ტეზილ სიზმარსაც ჰხედავდა, რადგან სასე ულიძოდა, ტუქებს
 აცმაცუნებდა. ფრთხილად დახედა მძინარეს რერომ და, დარწმუნდა
 რა, რომ მაგრამ სძინავს, ფეს-აკრეფით გაიზარა ეზოში ცხენთა
 ბაკეებისაკენ; მესტა ჯერ ერთ ცხენს ზურგზე, მერე მეორეს,
 უკბინა მწარედ ეურებში ორივეს და, როდესაც დაფეთიანებულმა
 ცხენებმა ჭიხინი მორთეს, შეიზარა ისევ თავის ბინაზე. ამ ჭიხ-
 ვინზე გამოვარდა ზაქარა და შეეუარა მიშიკოს, რომელიც გან-
 ცვიფრებული უეურებად ცხენებს. ზაქარა, დარწმუნდა რა, რომ
 მიშიკოს მეტი იქ არაფერ იყო, იფიქრა, მისი ბრალია ცხენე-
 ბის დაწიოკებაო, ამიტომაც ერთი-ორჯერ უთავაზა ზურგში
 სასრე და მიხეოლა:

— აღარ დადგები, შე ტიალო!

ველარ მოუთმინა გულმა რეროს, გამოირბინა ისევ კარში
 და მიშიკოს ზმუკუნს მოწმედ დაესწრო. მოჰკრა თუ არა მას
 თვალი დათუნამ, შეიგნო, რომ ცხენების დაფეთიანება ცბიერ
 მაიმუნის ოინებია.

— არა, ამ გაიძვერას შე ვერ გადაურჩები! ჩვენი ერთად
 ეოფნა შეუძლებელია! „კორკოტი ვჭამე ასლისა, დრო არის
 ჩემის წასვლისა“! — გაიფიქრა მიშიკომ და გადასწვევით
 ტევეში დაბრუნება. — ხომ გავათავე სკოლა. — ჰფიქრობდა და-
 თუნა, და ის კი არ მოსდიოდა აზრად, რომ მისი მასწავლე-
 ბელი, რომელმაც გული განაწეა ცხოველების სწავლა-
 ჩინით და ქალაქში დააპირა ჩასვლა ფულის მოსაკებად,



დაფაციცებით დაეძებდა საუკეთესო შეგირდს დაკარგულ მიძიკოსა.

პირველად იუიულეს მამლებმა, როდესაც მიძიკო უკვე განცილდა სიმინდის ეანებს, მინდორს და შიადგა სამშობლო ტუეს.

—სალამი შენ, შეფუო!—მიჰმართა მან ტუეს:—მიძილე ტანჯული ადამიანისაგან ისევ შენს კალთაში, ისევ შენ ძლიერ და სამართლიან კანონების მფარველობის ქვეშ!

დავ. კილოსანიძე.





(ხალხური.)

I



რთ ხელმწიფეს ჰქაჲდა საბი ვაჟიშვილი. სიკუდილის წინ უთხრა: დასაფლავების შემდეგ საბი ღამე მიუარაულოთ, თორემ მტრები მოვლენ და ჩემ ღეშს საფლავიდან ამოიღებენო.

მოკვდა ხელმწიფე, და დასაფლავეს. უძცროსმა შვილმა უთხრა ძმებს:—აბა, ძმებო, მაძიხვენის ანდერძს სუ კავტეთ: ერთ-ერთი წავიდეთ საუარაულოთ.

ძმებმა უპასუხეს:—უკუნურო, ეკვბ მომაკვდავის ბოდვას ურადღებბა მიაქციე?

უძცროსმა ძმებს არ დაუჯერბ: დაღამებისას ძამის საფლავისკენ ვასწია.

საფლავზე ერთ დიდ მუსას ამოეფარბ და ზის. უეცრად ძავი დევი გამონდა, ძავი ტანსაცმელით. ძავ რამზე ზის, ძავი იარაღი ასნია. მიუახლოვდა ხელმწიფის საფლავს და ეუბნებბ:

— შე ძაღლო, ხელმწიფეე, ცოცხალს ვერბ დავაკელი, ასლა ზატროსნი ვიღბ ეუავს: ამოგიღებ საფლავიდან, ნახევარს შეგქამბ, ნახევარს ძაღლებს მიუგდებ.

უმწვილმა ჰკრა შვილდ-ბობალი და მოჰკლა დევი. ჩაიცვბ დევის ტანისამოსი, მისივე იარაღი აისხბ, შეჯდა ძავ რამზე და შინ წამოვიდა. ეხოს ბოლოში ერთი მიკვდებული გომური ჰქონდათ; შიგ დააბბ ძავი რამში. იქვე იარაღი და ტანისამოსი თეინახბ.

შეორე დღეს კიდევ უკუნება ძმებს:—ძმებო, ახდერძისა და კავტანთ, ძამის საფლავს უგარაულოთო.—ძმებმა უკრი არ ათხავეს. საღამოთი უძაწვილი წაჟიდა საფლავზე და მუნას ამოეყარა. ზატარა ხნის შემდეგ მოვიდა წითელი დევი, წითელ რაშხედ იჯდა, წითელ ტანსაცმელით და წითელივე იარაღით.

როცა დაუპირა ხელმწიფის კვამს ამოღება უძაწვილმა მოჭკლა დევი, შეჯდა იმის ცხენზე, იმისი ტანსაცმელი ჩაიცვია, ასხნა იარაღი და მიტოვებულ გომურში შეინახა.

შესამე დღეს უძცროსმა ძმამ კიდევ შობგონა უფროსებს ძამის საფლავის უგარაულობა, მაგრამ ძმებმა ჩვეულებისამებრ უურადღება არ შიაკციეს. საღამოთი რომ საფლავზე მივიდა, დაინახა თეთრი დევი, თეთრი რაშით, თეთრ ტანსაცმელით და თეთრივე იარაღით.

უძაწვილმა მოჭკლა თეთრი დევიც, წამოიღო მისი ტანსაცმელი, იარაღი, რაშიც წამოიუყანა და გომურში შეიუყანა.

აღმოსავლეთ ხელმწიფეს საძი ლამაზი ქალი ჰქავდა. მადალ ხეზე ბურთი ჩამოჰკიდა და ბიხნება განსცა: ვინც ამ ბურთს ჩამოაგდებს, უფროს ქალს ცოლად შევრთავო.

ორმა უფროსმა ძმამ წასვლა დააპირა. უძცროსი შეეხვეწა—მეც წამოუყანეთო. ძმებმა უპასუხეს:—განა შენისთანა ლაჩრები ჩამოაგდებენ იმ ბურთსაო?

უფროსები კარვ ცხენებზე შესდნენ; უძცროსი განკებ კოჭლ ცხენზე შეჯდა და უკან გამოუდგა. შუა გზამდის როგორც იყო იარა, შემდეგ ძმებმა უკან დააბრუნეს. შინ რომ მოვიდა, ჩაიცვია შავი დევის ტანსაცმელი, მისი იარაღი აისხა, შეჯდა შავ რაშხედ და გაჭქროლა.

ძმები გზაში დაჭსვდნენ. რაშის ქარმა ძმებს ცხენები დაუფრთხო; თითო მათრანიც შემოჭკრა და გაფრინდა.

მივიდა სელმწიფის სასახლეში, მსწრაფლ ჩამოაგდო ბურთი; ქალი უკან შემოისვა და წამოიყვანა. ძმებმა ვერ იცნეს. სახლში რომ მივიდა ქალი დანგრეულ გომურის ოთახში შეიყვანა, ცხენი, ტანსაცმელი, იარაღი იქვე დააბინავა და ძმებს მიეკება:

— თქვენ გენაცვალეთ, ძმებო, რომ ძალუა მომიყვანეთ.

ძმებმა წყენით უპასუხეს: — შენისთანა კი არ იყო ის ვაჟკაცი, შავ რაშყე რომ იჯდა: ვიდრე ჩვენ მივიდოდით, იმან ქალიც წამოიყვანა; მიძავალმა ისეთი მათრახი გადაგვკრა, რომ ზურგები დაგვისია.

ერთი კვირის შემდეგ აღმოსავლეთის მეფემ ისევ იმ ხეზე მგორე ბურთი დაჭკიდა და გამოაცხადა: ვინც ზმ ბურთს ძირს ჩამოაგდებს, მგორე ქალს მიუცემო.

ძმებმა სთქვეს: მოდი კიდევ ვცადოთ, ვგებ ბედმა აღარ გვიტოვლოსო, და წავიდნენ. უძცროსი ძმა დიდი ხეწნის შემდეგ იმავე კოჭლი ცხენით წაიყვანეს, მაგრამ შუა გზიდან ისევ დააბრუნეს.

უმაწვილმა ჩაიცვა წითელი ღვევის ტანსაცმელი, შეჯდა წითელ რაშყე, წითელი იარაღი ბისხა და წავიდა. გზაში ძმები შესვდნენ, გადაჭკრა თითო მათრახი. ვიდრე ისინი სელმწიფის კარს მივიდოდნენ, უძცროსმა ძმამ ჩამოაგდო ბურთი და ქალი რაშყე შემოისვა. მიძავალთ თითო კიდევ გადაჭკირა და წავიდა. სახლში მისვლისას ქალი გომურის ოთახში შეიყვანა, იქვე დააბინავა იარაღი და ტანსაცმელი, ცხენიც დააბა და ძმებს მიეკება.

— თქვენ გენაცვალეთ, ძმებო, რომ ძალუა მომიყვანეთ!

— წადი, შე ღაჩარო: შენისთანა ბიჭი იყო, რომ ქალი წამოიყვანა.

უმაწვილი გაჩუქდა.

გავიდა რამდენიმე ხანი. აღმოსავლეთის სელმწიფემ გამოაცხადა: ვინც ჩემ გაკეთებულ ბურთს ძირს გააგორებს, უძცროს ქალს მიუცემო.

მშები რომ წავიდნენ, უმცროსმა ძმამ ჩაიცვა თეთრი ტანსაცმელი, თეთრი იარაღი გაიკეთა, შეჯდა თეთრ რაშყე, წამოიუვანა ქალი და წამოვიდა. მიმავალ მშებს კიდევ გადაჭკრბ მათრახი და შინ დაბრუნდა.

ორი დღის შემდეგ მიიუვანა მშები კომურთან და აუსენა, რამიაც იყო საქმე. გაალო ოთახის კარები. სამმა ქალმა ვარსკვლავებივით გამოანათა. ერთს უფროსი და მისცა, მეორეს—სამშუალო და მესამე თვითონ წაიუვანა.

II

ერთსულ სამივე მშები სანადიროდ წავიდნენ. სახლში რომ ბრუნდებოდნენ, მოკაფული გერგის ძირას ერთი მუჭა კაცი დანახეს, რომელსაც ორი მუჭა წვერი ჰქონდა. უფროსებმა სიცილით აიუვანეს და თამაშობა დაუწყეს: ცოდეებს წაუევახნოთ—გაერთობიანო. უმცროსი არწმუნებდა, თავი დანებეთ: ვიცი—დაგვლუზავსო; მაგრამ მშებმა არ გაუგონეს.

მეორე დღეს, ნადირობიდან რომ დაბრუნდნენ, ნახეს, რომ უმცროსი ძმის ცოლი ერთ მუჭა კაცს მოუტანა. დალონდა მეფის შვილი და გაუდგა გზას. სამი და ჰეავდა. მშების დაუკითხავად ერთი ფასკუნჯს მიათხოვა, მეორე—არწივს, მესამე—დეეს.

მირველ სიქსთან მივიდა; სახლში მხოლოდ და დაუსვდა. გადაესვია ძმას, გადაჭკოცნა და უთხრა:—შენი ჭირიმე, ძმავ; ნეტარება ჩემ თვალებს, რომ დაგინახე. მაგრამ ვაი მე, რომ ჩემი ქმარი ამელამ ცოცხალს არ გაგიშვებს.

მეფის შვილი მაშინვე დაიძალა. საღამოთი ფასკუნჯი რომ სახლში დაბრუნდა, სოქვა—ადამიანის სუნი მომდისო.

— რას ამბობ? შენი შიშით აქ ვინ მოვა: ტყუევულში დადინარ, იქიდან თუ მოიტანე,—უპასუხა ცოლმა.

მატარა ხნის შემდეგ ცოლი შეეკითხა:

— შენი ცოლის მშები რომ მივიდნენ, როგორ მიიღებო?

— თუ უძვროსი მოვიდა, ნეტა ნემ თვალებს; თუ უძვროსი სეპი, და ვაი იმათა.

გამოვიდა მეფის შვილი, გადაესვია სიძეს და უნაბო თავისი გასაჭირი. ფასკუნჯმა თავი გაიქნია: — არა, ძმავე, თუძცა ერთი მუჭა კაცი არ მინახავს, მაგრამ იმ ერთ მუჭას მთელი ბნელეთი სელთ უხერია.

დაღონდა სელმწიფის შვილი და ასლა მეორე სიძესთან წავიდა.

თუძცა საშუალო დასაც ეკონა, — არწივი ცოცხალს არ გაუშვებსო, მაგრამ არწივს ძლიერ გაეხარდა მისი ნახვა. რა გაიგო ცოლის მძის ჭირ-ვარაში, გადაწუვეტით უთხრა: — ერთ მუჭა კაცს თავი დაანებე, იმასთან ვერას გახდებო.

მესამე სიძემაც ბეგრი ურჩია: სხვა ცოლი შეირთე, ერთ მუჭა კაცთან ვერას გახდებო, მაგრამ მეფის შვილმა უნასუსა: — რაც მომივა — მომივა, თავი გადადებული მაქვსო.

დეგმა უნასუსა: — მამ შურგზე შემაჯექი, ერთი მუჭა კაცის ბინას გაჩვენებ; მხოლოდ იცოდე: ბნელეთის შემძრწუნებელს იარაღი არ უდგება.

ორმოცი დღე-ღამე იარეს. მეორმოცდამ ერთ დღეს ერთ მიუდგომელ კლდეს მიადგნენ. კლდის ნაპრალში გამოქვაბული იყო. დეგმა დასკა ემაწვილი გამოქვაბულის კარებთან, თითონ კი უკან გაბრუნდა. ქალს ძლიერ გაეხარდა ქმრის ნახვა. საღამო რომ მოვიდა, ქმარი ორმოში ჩასვა. შემოვიდა თუ არა ერთი მუჭა კაცი, შეჭვნავლა: — ადამიანის სუნი მომდისო. ქალმა გაუქარწულა: — რას ამბობ, შენი მიშით ადამიანი აქ როგორ მოვა; მინდორ-ველიდან მოგეკვებოდა ეგ სუნიო.

შემდეგ ქალმა ქება დაუწყო: — მძლეოა მძლე ხარ, ვინ გაბედავს შენ მეტოქეობას? ერთ მუჭას შემძრწუნებული ქვეყნა სელთ ვიხერია. არაუინ იცის, რა იარაღი მოგიდგება, რით შეიმუსვრის შენი ძლიერება.

ქებით წაქეზებულმა ერთმა მუჟამ უნასუხა:—ჩემი მძლავრ ცოცხშიაო. ქალს სინარულით თვალები აუნთო. მეორე დღეს, ერთი მუჟა რომ დაბრუნდა, ქალი ცოცხით სელში მიეგება.

— რად გინდა, ცოცხს რომ სელში ატრიბლებ?

— შენ რომ შინ არა ხარ, ამით ვინუკეპებ თავს.

ერთმა მუჟა კაცმა გადიკისკისა; თუ სიმართლე გინდა, ეური დამიგდე: ერთ ტუეში ცხრა-რქიანი ირუშია; ირემს გულში კოლოფი უდევს; კოლოფში სამი ჩიტი ზის. ერთ ჩიტს რომ თავი მოსჭრა, მუხლი მომეჭრება; მეორეს რომ თავი მოსჭრა, მკლავები დამიდუნდება; მესამეს რომ თავი მოსჭრა, სული ამოძივა. ირემს არაფერი მიუდგება, გარდა ღურჯ წვალში გავლებული ისრისა.

მეორე დღეს წავიდა მეფის შვილი ირმის სამეხსელად. ერთ ილაღსე გავიდა. ცხრა გაცი იდგა და სთიბავდა. მეფის შვილი რომ შევეითსა, უნასუხეს:—მინდორი ერთ მუჟა კაცს ეუთუნის; დილიდან საღამომდე ვთიბავთ; საღამოთი ერთი ირემი გამოდის: ძღომა არ ეკიდება.

წავიდა ემაწვილი, იზოვნა ღურჯი წვარო, ამოავლო შიგოთსი ისარი და ილაღსე გავიდა.

საღამოთი რომ ცხრა-რქა ირემი გამოვიდა, ესროლა ემაწვილმა ისრები და იქვე გადააქცია. გაუნო გული და ამოილი კოლოფი; შიგ სამი ჩიტი იჯდა. ერთი მუჟა კაცმა მამინვე გაიგო—ქალმა მიღალატაო, გაუქანა სახლისკენ, მაგრამ შუა გზაზე რომ მივიდა, მუხლი მოეჭრა. ზატარა ხის შემდეგ მკლავები დაუდუნდა. სახლს რომ მიადწია, სულიც ამოუვიდა.

მეფის შვილი მივიდა გამოქვამულში, წამოიკუნა ქალი და შინ წამოვიდა.

დ. აბელიშვილი





ფრინველების მგზავრობა

ატომ მიფრინავენ ფრინველები თბილ ქვეყნებში?

თქვენ გკონიათ იმიტომ, რომ სამთარში ჩვენში ცივა, და თბილ ზღვილს

ეძებენ, რომ სციფვენ თავი დააღწიონ. მაგრამ სომ ბევრი ფრინველი რჩება ჩვენთან სამთარში, მაგალითად: ბუღურა, უბაგო, წყალწება. ამათ სომ შეუძლიანთ ჩვენი სამთარის სციფვის ატანა. რატომ დანარჩენი ფრინველები, მაგალითად: სურცხალი, შოშია, ისვი და წერო—არ რჩებიან ჩვენთან? რატომ არ ჩვენ შორეულ ქვეყნებში გაძვწავრებას? გწაში სომ თითქმის ნასწავარი ისიცება.

საქმე აი რამია: სამთარშიც სომ უნდა იწინიან თავი ფრინველებმა. რასაკვირველია, ეველა ფრინველებს ეძებლობს სამთარში სწვეების შოენა. მაგრამ იმ ფრინველებს, რომელნიც სწებადასწება მარცვლებით და ნაყოფით იკვებებიან, უოველთვის შეუძლიანთ სწკების შოენა.

ჭილეუკავეებსაც და ევავეებსაც შეუძლიათ თავის გამოკვება ჩვენთან სამთარში, რადგანაც ისინი ლემს სჭამენ. ბინაუდებიან ადამიანის ახლოს და იკვებებიან იმით, რასაც ადამიანები სამზარეულოდან გადმოვრიან. მტრედებიც და ბულურებიც ადამიანის ახლო სასლდებიან და ჰურის ნამცეცებს, ნატყესებს და მარცვლებს ჰკენკავენ.

მაგრამ რა უნდა ქნან ჩვენთან სამთარში იმ ფრინველებმა, რომელნიც მწერებით იკვებებიან? სამთარში სომ სრულიად არაა მწერები: ზოგი კვდება, ზოგს კი ან ქვის ქვეშ, ან სადმე ხავეში სძინავს, და ფრინველს არ შეუძლია მიაგნოს.

რა უნდა ქნან ჩვენში იხეებმა და წეროებმა? ისინი სომ წებლში ცხოვრობენ და თევზებით, ბაუეებით და სხვადასხვა წელის ცხოველებით იკვებებიან, სად შეუძლიათ იმათ სამთარში საჭმელის მოვნა?

ეველა ეს ფრინველნი ამოწეუდებოდნენ, სამთარში რომ ჩვენთან დარჩენილიყვნენ; ამიტომ მიფრინავენ ისინი თბილ ქვეყნებში შემოდგომაზე. სიცავე კი არა, მიმძილი მიერეკება ფრინველებს თბილ ქვეყნებში.

შუთთავენ ფრინველები, როდესაც შემოდგომის მოახლოებას იგრძნობენ, შეგროვდებიან ერთად გუნდებად, სმაურობენ და მიფრინავენ შორს, შორს, თბილ ქვეყნებში, სადაც სამთარში სხვადასხვა მცენარეები იზრდებიან და ჰევაიან.

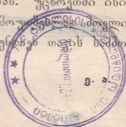
დიდი მანძილი აქვთ გასავლელი, მაგრამ მანაც გზა არ აერევათ, არც მიმძილით დაინოცებიან. თვითეული გუნდი ირჩევს ორ-სამ წინამძღოლს; იმათ იციან, რა გზით უნდა წავიდნენ, რომ ნაკლები დაბრკოლება შეხედეთ და ბევრი საკვებიც იმოვნონ.

როგორც ვრუსს—წიწილი, ისე ემორჩილებიან თავიანთ წინამძღოლებს ბებრებიცა და ახალგაზრდებიც. მათი ბრძანებით ჩამოფრინდებიან ხოლმე საჭმელის ასაკენკად, წელის დასა-

ლეკად და დასასვენებლად. როდესაც სხვები საკვებს ეძებენ, წინამძღოლები მთელ გუნდს სდარაჯობენ.

ბევრი განსაცდელი მოელის ფრინველებს გზაში. ხშირად წვიმის შემდეგ უცხად ჰეინავს; ბევრი იხოცება შიმშილისაგან. როდესაც ზღვაზე მიურინავენ, ხშირად ამოვარდება ხოლმე ქარიშხალი და ბევრი ფრინველი იღუპება ზღვის ტალღებში. ათასობით სჭამენ მათ გზაში სხვა-და-სხვა ცხოველები და მტაცებელი ფრინველები, რომელნიც მათ კვალ-და-კვალ მიხედვენ; უდარაჯებს იმათ ადამიანიც! ბევრს იჭერს ბადეებითა და მახეებით; დაქანცულებს კი ჯოხით ჰკლავს.

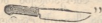
უთვალავი ფრინველი იღუპება გზაში, მაგრამ მომეტებული ნაწილი აღწევს თბილ ქვეყანას. უცხოეთში ისინი არც ბუდეს იკეთებენ, არც ვალობენ, მოუხერხებელია მათი წვენი სამთრის კათავებას, რომ დაბრუნდნენ თავის სამშობლოში.



თბილისის საბავშვო სასახლის ბიბლიოთეკის ანგარიში



რეზუსი



„ ავი ანუ? ”



„ უ ”

დათვის
შეილი.

„ ს ”



„ რ ”



მე-15 №-ში მოთავსებულ რეზუსის ახსნა.

არა გვია ზაქარია, თორემ მჭადი შაქარია.

2/31

1915 წ. მიიღება ხელის მოწერა

დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ“ № 30

წელიწადი მეთვრამეტე

ჟურნალი ნაკადული გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

24 წიგნი „ნაკადულისა“ **12 წიგნი** „ნაკადულისა“
მცირე წლოვანთათვის. მოზრდილთათვის.

36 სურათი ნაკადულის 1-ლ გვირგვამ.

საჩუქრად 1915 წ. მიეცემა მხოლოდ ორივე გამოცემის წლიურ ხელის მოწერლებს წიგნი: დასურათებული „ხალხური ზღაპრები“, —სამეგრელოში შეკრებილი იოსებ ყიფშიძის მიერ.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. ნახევარ წლით—3 მან., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის **24 წიგნი—3 მ.**, მოზრდილთათვის **12 წიგნი—3 მან.**, ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

სახლვარ გარედ: ერთი წლით **7 მ.**, ნახევარი წლით **4 მ.**

ვისთხოვთ ხელის მოწერლებს თუ ჟურნალი „ნაკადული“ არ მისდით, ერთი თვის განმავლობაში გვაცნობონ და ადრესის გამოცვლა დროზე შეგვატყობინონ. ადრესის გამოსაცვლელად—40 კ. შეიძლება მარკებით გამოგზავნონ.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში — „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. № 8. შემოსასვლელი დავითის ქუჩიდან, № 2. და წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სსახლის ქ. ქუთაისში — ისიდორე კვიციანიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავარიშვილთან. სამტრედიისში — ვლ. ნაცვალაძესთან. ფოთში — თეოდორე კანდელაკთან დაკ. თელიასთან. ბათუმში — ტროფიმი ინსარიძესთან, ფოსტაში, ჭ. ანასტასია ლომინაძესთან. ოზურგეთში ჭ. ლანჩხუთში — ლეო იმნაძესთან. თელავში — ვანო პაატაშვილთან. ახალციხეში — კონსტანტინე გვარამაძესთან. ბაქოში — ნინო გელაშვილთან. გორში — ნინო ლომაურთან და ქეთევან ჯავახიშვილთან. ქიათურაში — ივ. გომელაურთან. ერევანში — კ. ოდიშარიასთან. ალექსანდროპოლში — ს. შატბერაშვილთან. ნახიჩევანში — სამ. მარჯანიშვილთან. ხონში — მ. ი. ქავჭანიძესთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე
გამომცემელი მ. პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.